

Αποσπάσματα από το βιβλίο του Γιόχαν Χουϊζίνγκα HOMO LUDENS, A Study of the Play Element in Culture, για τη ελληνική γλώσσα "Ο Άνθρωπος και το παιχνίδι", σε μετάφραση Στέφανου Ροζάνη και Γεράσιμου Λυκιαρδόπουλου, εκδ. ΓΝΩΣΗ 1989.

Το πλήρες κείμενο που παρουσιάστηκε μαζί με το έργο: ... "Ως εδώ καλά, τί είναι όμως πραγματικά η ευθυμία (στο πρωτότυπο αγγλ. fun) του παίζεις; Γιατί το μωρό ξεφωνίζει με απόλαυση; Γιατί ο τζογαδόρος χάνεται μέσα στο πάθος του; Γιατί ένα τεράστιο πλήθος ερεθίζεται μέχρι μανίας από έναν ποδοσφαιρικό αγώνα;" Αυτή η ένταση κι αυτή η απορρόφηση του παιχνιδιού δεν εξηγείται με τη βιολογική ανάλυση. Αλλά σ' αυτή την ένταση, σ' αυτή την απορρόφηση, σ' αυτή τη δύναμη που έχει να τρελαίνει τους ανθρώπους βρίσκεται ακριβώς η ουσία, η πρωταρχική ποιότητα του παιχνιδιού. ... Αφού η πραγματικότητα του παιχνιδιού εκτείνεται πέρα από τη σφαίρα της ανθρώπινης ζωής, δεν είναι δυνατόν να θεμελιώνεται σε κάποια έλλογη σχέση, διότι αυτό θα το περιόριζε στο ανθρώπινο γένος. Η επίδραση του παιχνιδιού δεν συνδέεται με κάποιο ιδιαίτερο στάδιο πολιτισμού ή κάποια ιδιαίτερη αντίληψη του κόσμου. Κάθε σκεπτόμενος άνθρωπος μπορεί να αντιληφθεί με μια ματιά ότι το παιχνίδι είναι κάτι αυτοτελές, ακόμη κι αν η γλώσσα του δεν διαθέτει καμιά γενική έννοια για να το εκφράσει. Το παιχνίδι δεν μπορεί κανείς να το αρνηθεί. Μπορεί κανείς ν' αρνηθεί, αν θέλει, όλες σχεδόν τις αφηρημένες έννοιες: τη δικαιοσύνη, την ομορφιά, την αλήθεια, την καλοσύνη, το πνεύμα, τον Θεό. Μπορεί κανείς ν' αρνηθεί τη σοβαρότητα, αλλά όχι το παιχνίδι. ... Το παιχνίδι, είπαμε αρχίζοντας, βρίσκεται εκτός ηθικής, δεν είναι ούτε καλό ούτε κακό. Αλλά όταν πρέπει να αποφασίσουμε αν μια πράξη, προς την οποία μας ωθεί η βούλησή μας, είναι σοβαρό καθήκον ή είναι θεμιτή ως παιχνίδι, το κριτήριο γι' αυτό μας το παρέχει η ηθική μας συνείδηση. Από τη στιγμή που η αλήθεια και η δικαιοσύνη, η συμπόνια και η συγγνώμη συμμετέχουν στην απόφασή μας να ενεργήσουμε προς αυτήν ή εκείνη την κατεύθυνση, το εναγώνιο ερώτημά μας χάνει κάθε νόημα. Μια σταγόνα συμπόνιας είναι αριετή για να υψώσει τις πράξεις μας πάνω από διανοητικές διακρίσεις. Πηγάζοντας πράγματι από μια πίστη στη δικαιοσύνη και στη θεία χάρη, η συνείδηση, η οποία είναι ηθική επίγνωση, θα καλύπτει πάντα με μια διαρκή σιγή το ερώτημα που μας διαφεύγει και μας ξεγελά ως το τέλος.